

ANMELDELSER

Svenska Fåglar, efter Naturen och på Sten ritade af M., W. och F. von Wright med Text af Einar Lønnberg. Ivar Baarsen, Stockholm 1917—30, Folio.

Det var et mægtigt Arbejde, Professor Lønnberg paatog sig, da han for 13 Aar siden begyndte Genudgivelsen af Brødrene von Wrights for henved 100 Aar siden udkomne Værk og forsynede det med Tekst, og under selve Arbejdet voksede dets Størrelse yderligere ved, at der paa Universitetsbiblioteket i Helsingfors opdagedes ca. 100 hidtil ukendte Tavler, af de 3 Brødre Magnus, Wilhelm og Ferdinand. Grundlaget i Billeder for en fuldstændig Sveriges Fuglefauna var hermed givet, og hvad der manglede af Tavler blev suppleret af Maleren Bror Hallberg. Værket tog længere Tid, blev større og kostbarere end beregnet, men det er ogsaa blevet et monumentalt Arbejde med fortrinlige Billeder af alle svenske Fugle og indgaaende Tekst dertil.

For Teksten borger Professor Lønnbergs Navn. Man kan slaa op i den, hvor man vil, og glæde sig over den Rigdom af Oplysninger, man kan erholde heri om Fuglenes Ydre, deres Levevis, Sang, Udbredelse og Træk; alt er indgaaende behandlet, ogsaa Fuglenes Navne. En Mængde ypperlige Fotografier bl. a. af Bengt Berg og Sten Bergmann, mest af Reder, er indstrøede i Teksten og kommer fuldt ud til deres Ret paa det smukke Papir.

Blot at blade Tavlerne igennem er en Fornøjelse, endnu mere at fordybe sig i de enkelte. Der er ødslet med Plads, saa at hver Art har sin Tavle, oftest kun med eet Billede paa. Og beundringsværdigt er det, hvorledes Kunstnerne har gaaet i Detaljer, saa at hver Enkelthed i Fjerene kommer frem, noget der kan gøres i den store Maalestok, hvori Billederne er gengivne; de fleste mindre Fugle, ogsaa f. Eks. Vaderne, er i naturlig Størrelse, større Fugle fra halv til tre Fjerdedels Størrelse. Selvfølgelig er Illustrationerne begrænsede af det Materiale, som fandtes, men af mange Arter findes Afbildning af begge Køn og forskellige Alderstrin. At Hønsefuglene har haft Kunstnernes særlige Kærlighed, undgaar ikke Opmærksomheden.

Har man det Wright-Lønnbergske Værk, kan man skaffe sig god Belæring og Kundskab om alle nordiske Fugle, thi det er ikke udelukkende Sveriges Fugle, der er behandlede; ogsaa til Danmark, Norge og Finland er der taget Hensyn. Udstyrelsen er, hvad angaar Papir og Tryk, saa skøn, som det kan ønskes, men selvfølgelig faar man ikke al denne Pragt gratis. I Subskription koster Værket noget over 400 Kr., og efter at denne er sluttet, skulde Prisen sættes op til ca. 600 Kr.; men det er Pengene værd.

O. H.

F. B. Kirkman and F. C. R. Jourdain: *British Birds*. London, 1930. Pris 21 sh. — Billederne i denne Bog er publiceret tidligere i Kirkman: *British Bird Book*, 1910—13. Teksten er ny. Det er en udmærket, kortfattet Haandbog, der behandler 275 Arter og Racer af mere kendte britiske Fugle; Øernes tilfældige Gæster er udeladt.

Det er overordentlig let at skaffe sig Oversigt over Teksten. Der findes 5 Rubrikker ved hver Art: I (Description). Her gives en kort Beskrivelse af Fuglens Udseende. II (Range and Habitat). Vedkommende Arts Forhold overfor de britiske Øer, dens vigtigste Udbredelse paa Kontinentet, samt de Biotoper, hvor den skal søges. III (Nest and Eggs). Her meddeles, om Arten yngler paa de britiske Øer eller ej. Beskrivelse af Redens sædvanlige Stand samt Æggenes Farve og Form. Gennemsnitsmaal for et større Antal Æg (angives saavel i mm. som i inch.). Beretning om den normale Yngletid samt Antallet af Kuld, der sædvanlig udruget i Løbet af en Yngleperiode. IV (Food). Her omtales Fuglens Hovedernæring. V (Usual Notes). Der gives en kort Beskrivelse af Artens vigtigste Stemmetrytninger.

Paa 179 Tavler findes udmærkede, naturtro Afbildninger af Fugle, oftest i vel trufne Situationer. Farverne er gode, og der er i Regelen et Liv over Billederne, som ikke kan forlanges bedre. Paa en Del Tavler — især af Vadefugle — er et af de afbildede Individuer vist saaledes, at man ser Vingens Underside. Endelig finder der 20 Tavler med Ægbilleder, hvis Lighed man skal lede længe efter Magen til.

Det er en Bog, som enhver Ornitholog, der kan Engelsk, vil have megen Fornøjelse af.

B. L.

Alwin Pedersen: *Fortgesetzte Beiträge zur Kenntnis der Säugtier- und Vogelfauna der Ostküste Grönlands*. Mit 60 Abbildungen und einer Karte. Meddelelser om Grönland LXXVII, 1930, pag. 341—507. — Resultater fra en zoologisk Undersøgelsesrejse til Scoresbysund fra d. 8. August 1927 til d. 28. August 1929.

Efter en kort Indledning følger Beretninger om Rejser foretaget dels til det Indre af Scoresbysund dels til Egnene Nord og Syd derfor. Derefter følger en Beskrivelse af de indsamlede og iagttagne Pattedyrarter med mange gode, fotografiske Optagelser af Sneharer, Lemminger, Moskusokser, Sæler og Hvaler.

Fuglematerialet behandles paa 81 Sider. Først findes en Liste over de 58 Arter, som Forf. havde truffet indenfor ovennævnte Tidsrum, derefter følger en mere indgaaende Beskrivelse af de enkelte Arter, og til Slut kommer en Liste: Verzeichnis der bisher in Ostgrönland — gerechnet von Kap Farvel im Süden bis Navy-cliff im Norden — nachgewiesenen Vögel mit kurzen Angaben über ihre Verbreitung. . . Desværre findes der i denne Liste en Del mindre Fejl, og følgende Arter er ikke medtagne: Hornet Lappedykker, Blishøne, Dværghfalk, Islandsk Hvinand og Engpiber. De nævnte Fugle.

er alle iagttagne i Egnen omkring Angmagsalik, og Skind af dem alle er hjemsendt til Universitetets zoologiske Museum.

Af kun en enkelt Gang konstaterede Fuglearter kan nævnes: Spidsand, *Anas a. acuta* (Par); Sangsvane, *Olor cygnus islandicus*; Blisgaas, *Anser albifrons gambelli*; *Charadrius dominicus fulvus*; Høsegøg, *Capella gallinago subsp?* (angives at være *Capella gallinago gallinago*); Storkjove, *Stercorarius skua skua* (en nedlagt ♀ havde ærtstore Æg i Ovariet); Lunde, *Fratercula arctica naumanni*; Solsort, *Turdus m. merula*. — Krikanden, *Anas c. crecca*, formodes at yngle i Distriktet, Graaanden, *Anas platyrhyncha conboscas*, og Strømanden, *Histrionicus h. histrionicus*, ligesaa. Kongeederfugl, *Somateria spectabilis*; Antallet af Ynglepar i Scoresbysund-Distriktet anslaaes til ca. 40. Kortnæbbet Gaas, *Anser brachyrhynchus*; paa en Rugeplads konstateredes 30 Par og fandtes 21 Reder — ofte ganske nær ved hverandre, saaledes saas et Sted 3 Reder med kun 2 m's indbyrdes Afstand; Ræv og Ulv ødelagde imidlertid mange Kuld. Knortegaas, *Branta bernicla hrota*; 2 Reder med Æg fandtes. Bramgaas, *Branta leucopsis*, var almindelig som ynglende; Forf. beretter 2 Gange at have set Bramgæs bringe deres Dununger ned fra Fjeldet, hvor de havde ruget; i begge Tilfælde transporteredes Ungen i Næbbet. Hjejle, *Charadrius apricarius altifrons*, formodes at yngle. Islandsryle, *Calidris c. canutus*, ynglede ret almindeligt; Rederne blev ikke fundet. Odinshane, *Phalaropus hyperboreus*, formodes at yngle i det Indre af Scoresbysund. Hvidvinget Maage, *Larus glaucooides*, skal have ynglet paa Liverpoolkysten. Tretaaet Maage, *Rissa t. tridactyla*; den eneste Koloni i Distriktet var paa ca. 2000 Par; mange Kuld med 3 Æg. Spidshalet Kjove, *Stercorarius p. parasiticus*, ynglede 1928, men saas slet ikke i 1929. Lille Kjove, *Stercorarius longicaudus*; talrig; Arten ynglede ikke i 1929, som var et slet Lemmingaar. Søkonge, *Alle alle*; Forf. anslaaer Antallet af Par, der yngler paa Liverpoolkysten, til mindst 5 Millioner. Alk, *Alca lorda*, skal have ynglet 1927.

Afhandlingen giver en Del udmærkede Iagttagelser over de behandlede Fugles Biologi, men den er ikke fri for beklagelige Trykfejl, Nomenklaturen har sine smaa Mangler, og ved Maalangivelserne under de enkelte Arter er det ofte vanskeligt eller umuligt at se, hvilke af de opregnede Individuer Forfatteren har ment. En Række særdeles smukke Fotografier af Fugle og Reder er af stor Værdi.

B. L.

Finns Salomonsen: *On the Geographical Variation of the Snow-Bunting (Plectrophenax nivalis)*. Med 2 Tavler. The Ibis, 1931, pag. 57—70. — Forf. har ialt undersøgt ca. 570 Eksemplarer af Snespurven og er kommet til følgende Resultater: De forskellige Racers er nogenlunde lige store, men der er betydelige Farveforskelligheder, især er ♂♂ lette at bestemme. Den grønlandske Snespurv, *Plectrophenax nivalis subnivalis* (Br.), er lysere end Nominatformen, Under-

ryg og Overhaledeækfjer hvide. Som *terra typica* angives Nordøstgrønland mellem 70° n. Br. og 77° n. Br. Snespurve fra dette Distrikt er en Ubetydelighed større end Nominatformen, men ikke nær saa meget som Schiöler angav. Vestgrønlandske Fugle er noget forskellige; de burde egentlig betegnes med Formlen *Pl. niv. subnivalis* \cong *nivalis*, men da Forskellighederne er smaa, samler Forf. dog af praktiske Grunde alle Grønlandske Snespurve under Navnet *subnivalis*. Den islandske Snespurv, *Plectrophenax nivalis insulae* *subsp. nova*, er meget mørkere end den grønlandske og kendelig mørkere end Nominatformen. I 90 % af de undersøgte Eksemplarer var alt hvidt forsvundet fra Underryg og Overgump. At Brehm i sin Tid har kunnet slaa de grønlandske og islandske Snespurve sammen under eet, forekommer Forf. ubegribeligt. Udbredelse: Island og Færøerne. De skandinaviske Snespurve, *Plectrophenax nivalis nivalis* (L.), staar i Henseende til Farven imellem de nordøstgrønlandske og de islandske Fugle. Skandinaviske og vestgrønlandske Skind viser ens Størrelse, østgrønlandske Eksemplarer er — som nævnt — ganske lidt større. Udbredelse: nordlige Dele af Eurasien og Nordamerika. *Terra typica*: Skandinavien. Sluttelig omtales kort et Par Racer fra Beringshavets Kyster og Øer.

B. L.

M. Bartels jr.: *Beobachtungen an Brutplätzen des Alpenseglers, Micropus melba melba* (L.). Journal für Ornithologie 1931, pag. 1 ff. — Alpesejlerens Yngleforhold behandles indgaaende; paa 11 Tavler findes udmærkede, fotografiske Gengivelser af Alpesejlere, deres Æg og Unger.

B. L.

M. K. Serebrennikov: *Der Rosenstar (Pastor roseus), seine Lebensweise und ökonomische Bedeutung in Uzbekistan (Turkestan)*. Ibidem pag. 29 ff. — Iagttagelser over Rosenstæren. Paa 5 Tavler gengives Rosenstære og deres Reder samt Græshopper. I Kampen mod disse sidste gør Rosenstæren stor Nytte; naar Ungerne er store, gør de stor Skade i Vinhaverne.

B. L.

Helmut Hampe: *Ein zweiter Mischling Mehlschwalbe \times Rauchschnalbe aus Cremlingen*. Ornithologische Monatsberichte 1931, pag. 1 ff. — En Bastard (♀) mellem Land- og Bysvale, *Hirundo rustica* \times *Delichon urbica*, omtales; 2 Fotografier viser Fuglen i Ungedragt.

B. L.

Lüttschwager: *Ornithologische Nachrichten aus dem Gebiet der Weichselmündung*. Ibidem, pag. 14—15. — Meddelelse om Redefund

af Pungmejsen, *Remiz pendulinus*. En ung ♀ af Sabinemaagen, *Xema sabini*, blev skudt d. 29. Oktober 1930 ved Weichsel, ca. 10 km fra Østersøkysten; Eksemplaret opholdt sig sammen med andre Maager.

B. L.

C. G. B. Ten Kate: *Zur Brutbiologie von Panurus biarmicus biarmicus* (L). Beiträge zur Fortpflanzungsbiologie der Vögel 1931 pag. 1 ff. — Skægmejsens Yngleforhold beskrives indgaaende. Paa 4 Tavler findes gode, fotografiske Optagelser af Skægmejser samt disses Reder med Æg og Unger.

B. L.

Ludvig Schuster: *Brutbiologische Beobachtungen aus dem Jahre 1930*. Ibidem pag. 16 ff. — Forf. beskriver Redefund og de ynglende Fugles Opførsel af: Mosehornugle, Trane, Stortrappe, Storspove og Vandsanger.

B. L.

O. Hagerup: *Sortspættlen (Picus martius) som Myresluger*. Naturens Verden, Dec. 1930, p. 452—56. Forf. har iagttaget, hvorledes Sortspættlen i de skandinaviske Naaleskove for en meget stor Del lever af de Myrer, der bebor gamle Træstubbe. Spættlen hugger med sit kraftige Næb et Hul i Stubbens yderste, haarde Lag; ud gennem dette Hul strømmer nu Myrerne, hvorpaa det er Spættlen en let Sag ved Hjælp af sin klæbrige, med Modhager forsynede Tunge at slikke Myrerne op. Ogsaa ned til de i Jorden boende Myrer kan Spættlen hugge Hul.

Knud Paludan.